

AJANKOHTAISTA SUOMEKSI

2022-11-05

Programmanus

av Heidi Liekola

Moikka ja tervetuloa kuuntelemaan ruotsinsuomalaisille yläkoululaisille suunnattua UR:n ohjelmaa *Ajankohtaista suomeksi*. Minä olen Heidi Liekola ja tämän ohjelman teemana on ruotsinsuomi seuraavin aihein:

Professori kertoo Ruotsissa puhutun suomen vaiheista Nuorisjärjestö rohkaisee käyttämään omaa kieltä

Professori kertoo Ruotsissa puhutun suomen vaiheista

Ruotsinsuomalainen Jarmo Lainio on Tukholman yliopiston suomen kielen professori, joka kouluiässä melkein unohti suomen. Koulussa Lainiota kiusattiin suomalaistaustan takia ja hän vaihtoi siksi identiteettinsä ruotsalaiseen. Aikuisiässä hän opetteli kuitenkin suomen uudelleen ja kirjoitti lopulta väitöskirjansa ruotsinsuomesta.

Jarmo Lainio, suomen kielen professori

Mun väitöskirjani koski ruotsinsuomea 80-luvun lopussa. Silloin sanottiin, että se on Ruotsissa pysyvästi asuvien suomen käyttöä eli sekin viittaa siihen, että se on aika monipuolista suomea. Jossain vaiheessa sillä oli tosi kielteinen merkitys, että jotkut piti sitä heikkona, huonona. Sit tuli ainakin jossain vaiheessa semmoinen kehitys, että sitä pidettiin jopa identiteetin näkökulmasta hyvänä ja pätevä.

1990-luvulla ruotsinsuomi haluttiin meänkielen ohella heittää romukoppaan. Toisessa ääripäässä se nähtiin puolestaan itsenäisenä kielenä.

Jarmo Lainio, suomen kielen professori

90-luvulla oli opettaja, joka pyrki opettamaan ruotsinsuomea koulussa. Nimenomaan sitä kieltä miten lapset käytti. Vanhemmat olivat jyrkästi sitä mieltä, että ei missään nimessä. Ja se ei silloin onnistunut, siitä syntyi myös Ruotsinsuomalainen -lehdessä keskustelu ja tosi kielteisiä huomautuksia siitä ruotsinsuomesta. Vähän samaan tyyppiin kuin meänkielestä 90-luvun puolessa välissä, että se on paska kieli, sitä ei kannata kehittää. Mutta kielellisesti voidaan sanoa että ruotsinsuomi on jatkumo. Sitä

vaihe

fas

kiusata

mobba

aikuisiässä

i vuxen ålder

väitöskirja

doktors-

avhandling

ruotsinsuomi

sverigefinska

(språket)

viitata

hänvisa

kielteinen

negativ

kehitys

utveckling

pätevä

kompetent,

behörig,

passande

heittää

romukoppaan

skrota

ääripää

ytterlighet,

extremitet

käytetään jokapäiväisessä yhteydessä ja myös virallisissa yhteyksissä.

Lainion mukaan ruotsinsuomen virallistaminen omaksi kielekseen on juuri nyt kaukana. Uhkakuvana on pikemminkin, että kieli katoaa käytöstä.

Jarmo Lainio, suomen kielen professori

Tää nykyinen suhteellisen pimeä kehitys vie siihen, että kielenvaihto on nopeampaa kuin kielen kehittäminen. Jolloin se taantuu ja jää käytöstä, sen funktiot niinku katoaa. Jossain vaiheessa oli paljon paremmat edellytykset sille kehittyä omaksi kielekseen. Mut näyttää siltä, että semmoinen yleinen mielenkiinto päättää poliittisesti, että se on kieli, se vaihe näyttää olevan ohi. Nyt tässä vaiheessa ainakin.

jatkumo
kontinuum, fortlöpande sammanhang
jokapäiväinen
daglig, alldaglig
yhteys
sammanhang, samband
virallistaa
formalisera
kielenvaihto
byte av språk
taantua
förfalla till, degenerera
edellytys
förutsättning

Nuorisjärjestö rohkaisee käyttämään omaa kieltä

Emma Isoherranen on Ruotsinsuomalaisen Nuorten Liiton puheenjohtaja, joka nykyisin käyttää ylpeästi omaa suomeaan. Näin ei kuitenkaan aina ole ollut.

Emma Isoherranen, puheenjohtaja

Olen erittäin ylpeä siitä, että uskallan puhua yleisön edessäkin tätä suomen kieltä. Ja jos sanoo väärin niin siinä ei oo mitään vikaa. Se on auttanut mua tosi paljon, että just kaverit on sanonu, että se on ok jos sä puhut liian nopeasti, tai sanot ruotsalaisia sanoja siihen. Nyt mä oon tullut siihen päätökseen, että en sano että olen anteeksi suomen kielestäni. Nyt mä oon ylpeä tästä ruotsinsuomestani ja se on siinä.

Ruotsinsuomalaisen Nuorten Liitto edistää lasten ja nuorten oikeuksia suomen kieleen ja kulttuuriin Ruotsissa. Puheenjohtajuuskaudellaan Emma Isoherranen haluaa nostaa ruotsinsuomen asemaa niin vähemmistön sisällä kuin yhteiskunnallisestikin.

Emma Isoherranen, puheenjohtaja

Just nämä vanhemmat sukupolvet on vähän sitä vastaan, että sekoittaa ruotsin kieltä ja suomen kieltä. Niin haluaisin sanoa heille, että on pakko kyllä vaan ymmärtää meitä ja godkänna meidän suomen kieltä. Ja haluaisin sanoa myös nuorille, että puhukaa sitä kieltä mitä haluatte, vaikka joku vanhempi sanoisi että ei oo ok. Ja, että keskustelkaa kavereiden kanssa ja puhukaa

Ruotsin-suomalaisen Nuorten Liitto
Sverigefinska Ungdomsförbundet
päätös
beslut
edistää
främja
puheenjohtajuuskausi
ordförandeskap
asema
ställning, status
vähemmistö
minoritet
yhteiskunnallinen
samhällelig, social
sukupolvi
generation
sekoittaa
blanda

ruotsinsuomea. Ei oo pakko olla täydellistä ja se on oikeasti tosi tärkeätä, että niinku muistaa. Koska siinä just se kieli kehittyy.

**kelpuuttaa,
hyväksyä
godkänna**

Musiikkia

Lopuksi musiikkia ruotsinsuomalaiselta räppärltä Niilo Heinolalta. Kappaleen nimi on *Huomioo*.

Tässä kaikki tältä erää. Kuullaan taas!